

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Nr. i Dokumentit: 24.23.1-2017-08

**RAPORTI I AUDITIMIT PËR PASQYRAT FINANCIARE VJETORE
TË AGJENCISË SË SHËRBIMEVE TË NAVIGACIONIT AJROR PËR
VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2017**

Prishtinë, maj 2018

Zyra Kombëtare e Auditimit e Republikës së Kosovës është institucioni më i lartë i kontrollit ekonomik e financiar, i cili me Kushtetutën dhe ligjet e vendit gëzon pavarësi funksionale, financiare dhe operative. Zyra e Kombëtare e Auditimit kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës dhe për punën e vet i jep llogari Kuvendit të Kosovës.

Misioni ynë është që përmes auditimeve cilësore të fuqizojmë llogaridhënien në administratën publike për përdorimin efektiv, efikas dhe ekonomik të burimeve kombëtare.

Ne kryejmë auditime në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit në sektorin publik si dhe me praktikatat e mira evropiane.

Raportet e Zyrës Kombëtare të Auditimit promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien e institucioneve publike pasi që ato ofrojnë bazë të qëndrueshme për të kërkuar llogari nga menaxherët e çdo organizate buxhetore. Në këtë mënyrë ne rrisim besimin në shpenzimin e fondeve publike dhe luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe të palëve tjera të interesit në rritjen e përgjegjësisë publike.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit për Pasqyrat Financiare Vjetore të Agjencionin për Sherbime të Navigacionit ajror Ajror, në konsultim me Ndihmës Auditorin e Përgjithshëm Emine Fazliu, e cila e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti është rezultat i auditimit të kryer nga Shemsije Llugiqi (udhëheqëse e ekipit) dhe Refiqe Morina (anëtare e ekipit), nën menaxhimin e Udhëheqësit të Departamentit të Auditimit, Ramadan Gashi.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Fushëveprimi dhe metodologjia e auditimit	6
2 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	7
3 Menaxhimi Financiar dhe kontrolli	10
4 Progresi në zbatimin e rekomandimeve.....	22
5 Qeverisja e mirë.....	23
Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA	25
Shtojca II: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak dhe vitet e mëhershme	28
Shtojca III: Letërkonfirmimi	32

Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi i Pasqyrave Financiare Vjetore të Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror për vitin 2017, i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2017 është kryer në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Institucioneve Supreme të Auditimit. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e aplikuar e auditimit është paraqitur në Planin e Jashtëm të Auditimit të datës 19/10/2017.

Auditimi ynë është fokusuar në:

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Kombëtare e Auditimit për të përfunduar auditimin për vitin 2017 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti i Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror.

Zyra Kombëtare e Auditimit vlerëson Menaxhmentin e lartë dhe stafin e Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror për bashkëpunim gjatë procesit të auditimit.

Opinion i Auditorit të Përgjithshëm

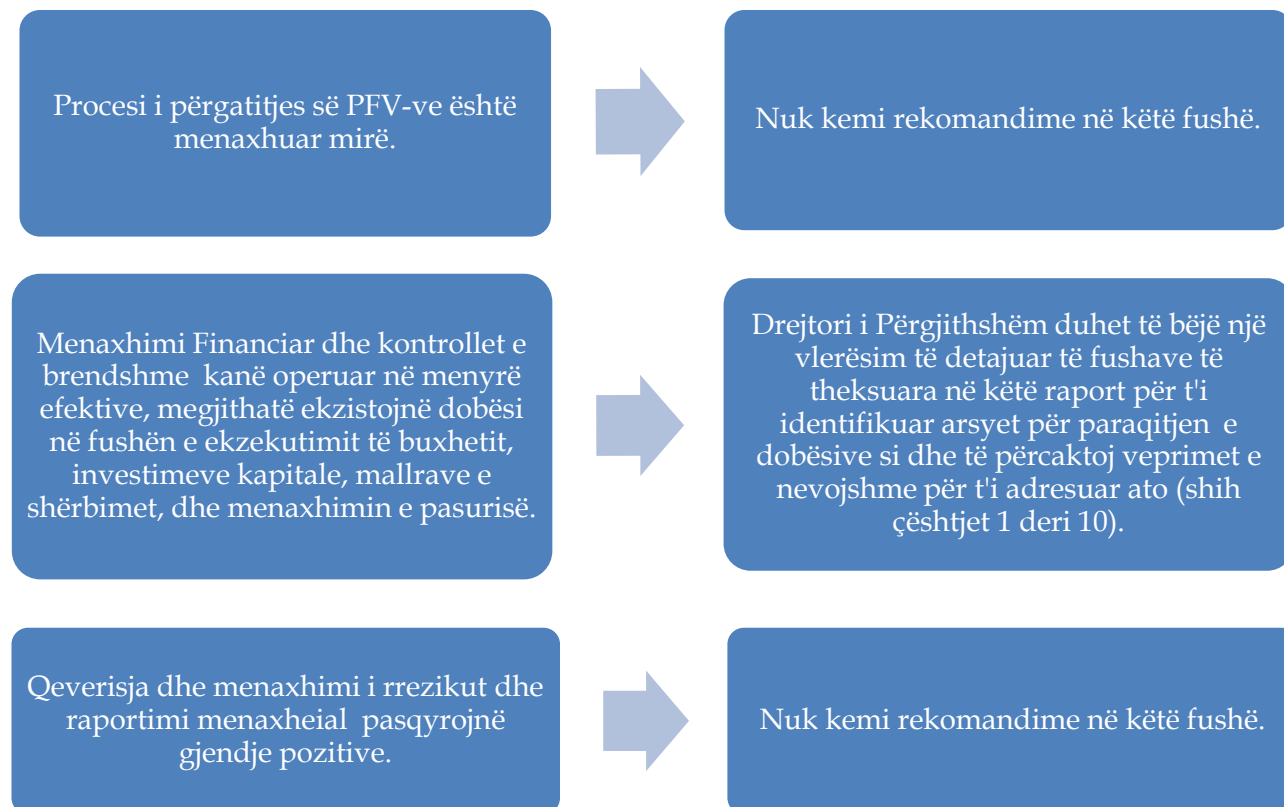
Opinion i pamodifikuar

Pasqyrat Financiare Vjetore për vitin 2017 *paraqesin një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale.*

Më gjerësisht shih pjesën 2.1 të këtij raporti.

Shtojca I, shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga Zyra Kombëtare e Auditimit.

Konkluzionet dhe rekomandimet kryesore

Përgjigja e Menaxhmentit të ASHNA-së – auditimi 2017

Menaxhmenti i ASHNA-së ka marrë në konsideratë dhe është pajtuar me të gjeturat e detajuara dhe konkluzionet e auditimit, si dhe është zotuar se do ti adresoj rekomandimet e dhëna.

1 Fushëveprimi dhe metodologjia e auditimit

Hyrje

Zyra Kombëtare e Auditimit (ZKA) është përgjegjëse për kryerjen e auditimit të rregullsisë që përfshin ekzaminimin dhe vlerësimin e pasqyrave financiare dhe të dhënave tjera financiare, si dhe dhënien e opinionit:

- Nëse pasqyrat financiare japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- Nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- Për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- Për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Puna e ndërmarrë e auditimit është bazuar në vlerësimin e rrezikut për auditimin e Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror. Ne kemi analizuar veprimtarinë e Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror se deri në çfarë mase mund të mbështetemi në kontrollet menaxheriale për të përcaktuar nivelin e testeve të hollësishme, që janë të nevojshme për të siguruar dëshmitë që mbështesin opinionin e AP-së.

Seksionet e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje më të detajuar të gjetjeve tona të auditimit, me theks të veçantë në vëzhgimet dhe rekomandimet në çdo fushë të rishikimit.

Procedurat tona kanë përfshirë rishikimin e kontrolleve të brendshme, të sistemeve të kontabilitetit, teste të ndërlidhura substanciale si dhe aranzhimet e ndërlidhura të qeverisjes deri në masën që ne i konsiderojmë të nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen si një pasqyrë gjithëpërfshirëse e të gjitha dobësive që mund të ekzistojnë, apo e të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë operuar.

2 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

Hyrje

Rishikimi ynë i Pasqyrave Financiare Vjetore (PFV) merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të prezantuar në PFV. Gjithashtu merret parasysh edhe deklarata e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe Zyrtari Kryesor Financiar, kur PFV-të dorëzohen në Ministrinë e Financave.

Deklarata për prezantimin e PFV-ve përfshinë një numër të pohimeve në lidhje me pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë e informacionit në kuadër të PFV-ve. Këto pohime kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante u janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një proces auditimi.

2.1 Opinioni i auditimit

Opinioni i pamodifikuar

Ne kemi audituar PFV-të e Agjencisë për Shërbime të Navigimit Ajror (ASHNA) për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017, të cilat përfshijnë pasqyrën e pranimeve dhe të pagesave në para të gatshme, pasqyrën e ekzekutimit të buxhetit, shpalosjet dhe raportet tjera përcjellëse.

Sipas opinionit tonë, Pasqyrat Financiare Vjetore për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017, prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale, në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektorin Publik (sipas kontabilitetit të bazuar në para të gatshme), Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë dhe Rregulloren MF, nr. 01/2017 për raportim vjetor financiar nga organizatat buxhetore.

Baza për opinion

Auditimi është kryer në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (SNISA). Sipas këtyre standardeve, përgjegjësitë tona janë përshkruar më poshtë tek pjesa 'Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare'. Besojmë se dëshmitë e auditimit që kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të duhura për sigurimin e bazës për opinion.

Përgjegjësia e menaxhmentit dhe personave të ngarkuar me qeverisje për PFV

Udhëheqësi i divizionit për buxhet dhe financa është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik - Raportimi Financiar bazuar në Kontabilitetin e Parasë së Gatshme të modifikuar si dhe është përgjegjës për kontrole të brendshme të cilat menaxhmenti i përcakton si të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare, pa keq-deklarime materiale të shkaktuara qoftë

nga mashtrimi apo gabimi. Kjo përfshinë zbatimin e Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë

Drejtori i Përgjithshëm është përgjegjës për të siguruar mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të ASHNA-së.

Përgjegjësia e Auditorit të Përgjithshëm për auditimin e PFV-ve

Përgjegjësia jonë është që të shprehim një opinion për PFV-të në bazë të auditimit të kryer. Auditimi është kryer në përputhje me SNISA. Këto standarde kërkojnë që t'i përmbahemi kërkesave etike, të planifikojmë dhe të kryejmë auditimin për të marrë siguri të arsyeshme se pasqyrat financiare nuk përmbajnë keq-deklarime materiale.

Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk garanton se një auditim i kryer në pajtim me SNISA-t do të zbuloj çdo keq-deklarim material që mund të ekzistoj. Keq-deklarimet mund të rezultojnë nga mashtrimi ose gabimi dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose së bashku, mund të ndikojnë në vendimet e marra mbi bazën e këtyre PFV-ve.

Auditimi përfshinë kryerjen e procedurave për të marrë dëshmi në lidhje me informatat financiare dhe shpalosjet në PFV. Procedurat e zgjedhura varen nga gjykimi i auditorit, duke përfshirë edhe vlerësimin e rreziqeve nga keq-deklarimet materiale në PFV, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit. Gjatë vlerësimit të rrezikut, auditori merr në konsideratë kontrollin e brendshëm që është relevant në përgatitjen e pasqyrave financiare nga entiteti, në mënyrë që të dizajnoj procedura të auditimit që janë të përshtatshme për rrethanat e entitetit, por jo për qëllim të shprehjes së opinionit mbi efektivitetin e kontrolleve të brendshme të entitetit.

Auditimi përfshinë edhe vlerësimin e përshtatshmërisë së politikave kontabël të përdorura, arsyeshmërinë e përllogaritjeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimin e prezantimit të pasqyrave financiare.

2.2 Pajtueshmëria me kërkesat për PFV-të dhe kërkesat tjera për raportim

Nga ASHNA kërkohet të raportoj në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregulloren MF. nr.01/2017 për Raportim Financiare Vjetor nga Organizatat Buxhetore;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048 (me ndryshime dhe plotësime);
- Pajtueshmërinë me Rregullat Financiare nr.01/2013 dhe nr.02/2013;
- Planin e veprimit për adresimin e rekomandimeve;
- Kërkesat e Procedurave të Menaxhimit Financiar dhe të Kontrolleve (MFK).
- Planin e veprimit për adresimin e rekomandimeve;
- Pasqyrat Nëntëmuajore;
- Planin e Prokurimit për vitin 2017; dhe
- PFV janë përgatitur me kohe dhe nënshkruar nga ZKA dhe ZKF.

Në kontekst të kërkesave për raportim, ne nuk kemi identifikuar ndonjë parregullsi.

DEKLARATA E BËRË NGA MENAXHEMNTI I ASHNA-së

Marrë parasysh çka u tha më lartë, Deklarata e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe ai Financiar, me rastin e dorëzimit të PFV-ve në MF, është e saktë dhe e drejtë, për shkak se gjatë auditimit nuk janë identifikuar gabime materiale.

2.3 Rekomandimet lidhur me Pasqyrat Financiare Vjetor

Nuk kemi rekomandime lidhur me PFV-të.

3 Menaxhimi Financiar dhe kontrolli

Hyrje

Puna jonë për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin (MFK), pasqyron punën e detajuar të ndërmarrë për sistemet e të hyrave dhe shpenzimeve në organizatat buxhetore. Si pjesë e kësaj, ne konsiderojmë menaxhimin e buxhetit, çështjet e prokurimit dhe të burimeve njerëzore si dhe pasuritë dhe detyrimet.

Konkluzioni për menaxhimin financiar dhe kontrollin

ASHNA-ja në përgjithësi kishte kontrolle të mira në raport me obligimet statusore të saj. Megjithatë ekzistojnë disa dobësi të cilat duhet të adresohen. Sfidë për institucionin edhe me tutje mbeten kategoritë si pagat dhe mëditjet, mallrat dhe shërbimet dhe menaxhimin e pasurisë. Kjo reflekton mungesë të mbikëqyrjes së duhur nga menaxhmenti në këto fusha.

ASHNA në vitin 2017, ngjashëm si vitin e kaluar (2016) ka shpenzime më të larta se sa realizimi i të hyrave të destinuara. Për ta mbuluar deficitin buxhetor në dy muajt e fund të vitit është mbështetur financiarisht me vendime të Qeverisë. Është e nevojshme që të vlerësohet secili prej shkaqeve që ka ndikuar në planifikimin dhe realizimin e buxhetit nga të hyrat e destinuara në mënyrë që të merren masa konkrete (opsione praktike) për të përmirësuar menaxhimin e tyre.

3.1 Planifikimi dhe realizimi i buxhetit

Ne i kemi shqyrtuar, burimet e fondeve buxhetore, shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike, si dhe të hyrat e arkëtuara. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore(në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ¹	2017 Realizimi	2016 Realizimi
Burimet e Fondeve:	4,058,894	4,435,512	3,581,634	2,928,967
Granti i Qeverisë -Buxheti	-	376,618	376,618	200,000
Të hyrat e dedikuara	4,058,894	4,058,894	3,205,016	2,728,967

Buxheti final në raport me buxhetin fillestar ishte rritur për 376,618€. Edhe pse ASHNA financohet kryesisht prej të hyrave të dedikuara, si pasoj e ngecjes në realizimin e planit të të hyrave, buxheti final ishte rritur në vlerë prej 376,618€ me vendime të Qeverisë (nr.10/19 dt. 15/12/2017). Kjo vlerë ishte për mbulimin e deficitit buxhetor për kategoritë ekonomike (paga dhe mëditje, mallra dhe shërbime si dhe shpenzime komunale).

¹Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi i përshtatur më pas nga Ministria e Financave.

Në vitin 2017, ASHNA ka shpenzuar 3,581,635€ apo 81% të buxhetit final, me një zvogëlim prej 16% krahasuar me vitin 2016.

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2017 Realizimi	2016 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	4,058,895	4,435,512	3,581,634	2,928,967
Pagat dhe Mëditjet	2,238,918	2,588,917	2,276,854	2,200,358
Mallrat dhe Shërbimet	736,388	753,006	555,879	482,290
Shërbimet komunale	55,000	65,000	61,375	46,319
Investimet Kapitale	1,028,589	1,028,589	687,526	200,000

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë në dhënë si në vijim:

- Për kategorinë e pagave dhe mëditjeve kishte ndryshime në mes të buxhetit fillestar dhe atij final për 350,000€. Kjo rritje kishte ndodhur për arsyeje të deficitit buxhetor të lajmëruar për t'i kompensuar pagat dhe mëditjet për muajin nëntor dhe dhjetor të vitit 2017;
- Rritja buxhetore për mallra dhe shërbime ishte 16,618€ dhe për shërbime komunale në vlerë prej 10,000€, me vendim të Qeverisë. Përderisa mjete të pa shpenzuara në fund të vitit ishte 197,127€ në raport me buxhetin final. Vlen të theksohet se nga kjo kategori ekonomike ishin marrur mjetet financiare në vlerë 28,715€ me vendim të gjykatës dhe përmes përmbauesve privat në emër të shpronësimeve. Realizimi i buxhetit final për këtë kategori ishte 74%; dhe
- Buxheti për investime kapitale ishte 1,028,589€, ndërsa shpenzimi ishte 687,526€ apo 67%. Nga kjo vlerë për projekte kapitale ishin shpenzuar 475,927€ dhe 211,596€ ishin ekzekutuar me vendim të Gjykatës dhe përmes përmbauesve privat në emër të shpronësimit të tokave nga Aeroporti Ndërkombëtare i Prishtinës (ANP). Teprica e mjeteve financiare në fund të vitit ishte 341,063€.

Çështja 1 - Ekzekutimi i buxhetit

- E gjetura** Shpenzimi i buxhetit sipas kategorive ekonomike, nxjerr në pah një nivel relativisht të ultë të ekzekutimit të buxhetit për investimet kapitale gjatë vitit 2017. Kjo ka ndodhur për shkak se menaxhmenti nuk ka analizuar në baza të rregullta ecuritë buxhetore nga të hyrat e dedikuara kundrejt projekteve të synuara, si dhe për shkak specifikave të veçanta të projekteve të caktuara që kanë të bëjnë me veprimtarinë e ASHNA-së (shërbime navigimi), për të cilat kanë dështuar të zhvillohen procedurat e prokurimit, si për projektet 'Furnizim me sistemet e navigimit dhe rilokimi i sistemeve" dhe "Përditësimi i Softuerit Geo -TITAN".
- Rreziku** Planifikimi jo i duhur i të hyrave të destinuara, ka ndikuar në mos arritjen e objektivave të organizatës me trendin e shpenzimeve për projektet kapitale.
- Rekomandimi 1** Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që me rastin e planifikimeve buxhetore të bëhet një vlerësim gjithëpërfshirës i burimeve potenciale të hyrave dhe të përcaktoj opsione praktike për përmirësimin e ekzekutimit për vitin 2018. Performanca buxhetore të monitorohet në mënyrë sistematike që të identifikohen dhe të adresohen barrierat për realizimin e buxhetit në nivel të planifikuar të të hyrave të destinuara.

3.2 Të hyrat

Të hyrat e planifikuara nga ASHNA për vitin 2017 ishin 4,058,894€, ndërsa ishin mbledhura 3,302,654€ apo 81% e planit të hyrave. Në raport me vitin e kaluar (2016) shihet një rritje e të hyrave për 596,788€. Ky nivel i inkasimit të të hyrave ka ndodhur për shkak të rritjes së numrit të fluturimeve gjatë viti 2017. ASHNA realizon të hyra përmes shërbimit të navigimit ajror që është në përputhje me Sistemin Tarifor të mbikalimit të Eurocontrol-it.

Tabela 3. Të hyrat vetjake (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2017 Pranimet	2016 Pranimet
Të hyrat e dedikuara	4,058,894	4,058,894	3,302,654	2,705,866
Totali	4,058,894	4,058,894	3,302,654	2,705,866

ASHNA financohet tërësisht nga të hyrat e dedikuara dhe deponohen në Buxhetin e Kosovës.

ASHNA ka marrë parasysh rekomandimin e ZKA-së nga viti paraprak për këtë kategori ekonomike, dhe ka ndërmarrë masat për zbatimin e rekomandimit në bazë të planit të veprimit.

Në mostrat e testuara nuk kemi vërejtur ndonjë çështje për t'u raportuar.

Rekomandimi

Nuk kemi rekomandim në këtë fushë.

3.3 Pagat dhe shtesat

Pagat dhe shtesat paguhen përmes një sistemi të centralizuar të pagesave (payrollit) që menaxhohet nga MAP dhe MF.

ASHNA sipas ligjit të buxhetit të aprovuar për vitin 2017, kishte 160 të punësuar, prej tyre 155 ishin punësuar me orar të plotë. ASHNA, udhëhiqet nga Drejtori i Përgjithshëm (DP) dhe dy zëvendës-drejtorë, njëri drejtor është përgjegjës për Shërbime Operative kurse drejtor tjetër për shërbime administrative financiare. Zëvendës-drejtorët emërohen nga Qeveria, mirëpo nga muaji gusht i 2017 ASHNA ka mbetur pa dy zëvendës-drejtorët që mund të paraqet dobësi në menaxhimin financiar në përgjithësi në organizatë.

Me ligj është përcaktuar që DP me akt nënligjor e rregullon funksionimin dhe pozitat e personelit. Në shkurt të vitit 2017, DP e ka aprovuar Rregulloren për Organizimin dhe Funksionimin e Brendshëm të Agjencisë, me të cilën është definuar që menaxhimi i personelit dhe aspektet e punësimit rregullohen me Ligjin për Shërbyesit Civil, deri në aprovimin e kësaj rregullore, rekrutimi dhe menaxhimi i personelit ishte trajtuar sipas Ligjit të Punës.

Në vijim janë shpalosur mangësitë e identifikuar:

Çështja 2 - Mbulimi i pozitave me ushtrues detyre (UD)

E gjetura Ligji për Shërbimin Civil nr. 03L/149 në nenin 30, përcakton se në rast të mbetjes së një pozite të lirë në shërbimin civil, ushtruesi i detyrës (UD) nuk mund të emërohet më gjatë se (3) tre muaj.

Gjatë auditimit, ne identifikuam dy pozita që mbulohej me ushtrues detyre (UD) që kanë tejkaluar afatin e lejuar për mbajtjen e pozitës UD. Pozita e *Menaxherit të dep. Financave* mbulohet me UD nga dt.29.07.2016 deri 24.11.2017 dhe pozita e *Menaxherit të Prokurimit* mbulohet me UD nga dt. 31.01.2017 dhe vazhdohet ende.

Rreziku Praktika e mbulimit të pozitave kyçe me UD për periudha të gjata kohore përveç që nuk është në pajtueshmëri me legjislacionin, rrezikon që pozitat të menaxhohen nga personat që nuk i përmbushin kriteret e nevojshme. Kjo mund të ndikojë negativisht në performancën e organizatës në përgjithësi.

Rekomandimi 2 Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që janë ndërmarrë të gjitha veprimet ligjore, për zhvillimin e procedurave të rekrutimit për plotësimin e pozitave të rregullta e të cilat funksionojnë me ushtrues detyre. Më tutje, kohëzgjatja e funksionit si UD të mos jetë më e gjatë se periudha e përcaktuar ligjore.

3.4 Menaxhimi i personelit

Menaxhimi i personelit përfshin të gjitha veprimet që ndërlidhen me, rekrutimin, kontratat, trajnimet, avancimin, pushimet etj. Ne kemi testuar një numër mostrash për të siguruar se veprimet e ndërmarrura në këtë fushë janë në harmoni me rregulloret e zbatueshme.

Çështja 3 - Mangësi në menaxhimin e personelit

E gjetura

Nga testimet e bëra kanë rezultuar çështjet në vijim:

- Edhe në vitin 2017 nuk është aplikuar Sistemi Informativ për Menaxhimin e Burimeve Njerëzore (SIMBNj), përmes të cilit menaxhohen informatat për secilën dosje të personelit. Mos aplikimi është si rezultat i mungesës së përditësimit të shënimeve për të punësuarit e ASHNA-së, të cilët më parë janë trajtuar me Ligjin e Punës, ndërsa pas ndryshimit të statusit të organizatës të gjithë të punësuarit i përkasin kategorisë së shërbyese civil;
- Rregullorja nr.03/2011, mbi dosjet dhe regjistrin qendror për nëpunësit civil (RQNC), përcakton se në çdo lloj ndryshimi dhe plotësimi duhet të përditësohet nga personi i autorizuar i personelit të institucionit përkatës. Gjatë testimit të listave të pagave, ne kemi vërejtur se ASHNA nuk kishte aplikuar përditësimin e dosjes së të punësuarave me emërtimin e pozitive të vendeve të punës. Në listën e pagave u identifikuan tre raste të pozitive të njëjta të vendeve të punës (zyrtar kryesor financiar) të cilët nuk e ushtronin pozitën e ZKF-së. Për me tepër, ne kemi vërejtur se dosjet e nëpunësve nuk ishin të kompletuara (azhurnuar), pasi që ju mungonte përshkrimi i vendeve të punës dhe akte-emërimet në pjesën më të madhe të rasteve. Më tutje, në dy pozita të rekrutuara në vitin 2017, mungonin vlerësimet gjatë procedurës së rekrutimit.

Rreziku

Të dhënat në dispozicion nuk ofrojnë sigurinë e mjaftueshme se pagesat e pagave bëhen konform të dhënave të përditësuara të nëpunësve civil. Kjo rrit rrezikun që nëpunësit civil të mos paguhen në bazë të punës që kryejnë (pozitës) dhe përvojës, apo në rastin tjetër, të paguhet më shumë sesa duhet.

Rekomandimi 3

Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që ndërmerret një shqyrtim sistematik i dosjeve të personelit, për t'u siguruar që i tërë dokumentacioni i nevojshëm të përfshihet brenda një periudhe të shkurtër kohore në dosje personale të punësuarëve, duke aplikuar SIMBNJ.

Çështja 4 - Avancimet e nëpunësve civil

- E gjetura** Rregullorja nr. 21/2012 për avancimin në karrierë të nëpunësve civil, përcakton se nëpunësit civil ngritën në pozitë në bazë të një procedure të rregulluar dhe vetëm nëse i plotësojnë kushtet specifike të përcaktuara në aktet përkatëse ligjore dhe në bazë të meritës. Ne kemi vërejtur se DP i ASHNA-së kishte nxjerrë akt-emërim për avancim në pozitë nga U.D zyrtar certifikues në pozitën e menaxherit të financave në bazë propozimit nga menaxheri i departamentit të BNJ, pa i ndjekur procedurat për avancim në pozitë të nëpunësve civil si shpallja e konkursit brendshëm, formimi i komisionit dhe testimi i kandidateve.
- Rreziku** Mos zbatimi i procedurave për avancim kufizon transparencën, konkurrencën e hapur dhe rrit mundësinë e avancimit e nëpunësve civil që nuk i përmbushin kriteret e nevojshme për të menaxhuar me ato pozita. Kjo mund të ndikojë negativisht në performancën e organizatës në përgjithësi.
- Rekomandimi 4** Drejtori i Përgjithshëm duhet të siguroj që gjatë zhvillimit të procedurave për avancime të ju përmbahet kërkesave rregullative, duke ju dhënë përparësi të gjithë nëpunësve civil që i plotësojnë kriteret e nevojshme për avancim, si dhe të promovon transparencën dhe konkurrencë të hapur.

Çështja 5 - Zyrtar certifikues

- E gjetura** Sipas neni 14 dhe 15 të Ligjit të Menaxhimit të Financave Publike, përcakton se çdo organizatë buxhetore, agjenci autonome ekzekutive dhe ndërmarrje publike duhet të ketë Zyrtarin Certifikues i cili emërohet dhe i raporton Zyrtarit Kryesor administrativ, për më tepër edhe rregullorja² e brendshme për organizimin dhe funksionimin e ASHNA në strukturën organizative e parasheh pozitën e zyrtarit certifikues i cili i përgjigjet DP.
- Ne vërejtum se ASHNA nuk ka zyrtar certifikues dhe deri me tani këtë pozitë e kanë ushtruar disa zyrtarë. Menaxheri i departamentit për financa e ka kryer edhe funksionin e U.D të zyrtarit certifikues deri në muajin nëntor/2017, tani e tutje funksionin e zyrtarit certifikues e kryen udhëheqësi i divizionit për buxhet dhe financa, i cili i aprovon dhe i certifikon pagesat.

² Rregullorja e brendshme-Versioni 3.1 nr. Ref. ASHNA-ZYDR-RRB.

- Rreziku** Menaxhimi i funksioneve kyçe me ushtrues detyre rrit rrezikun që zyrtarët e emëruar mund të hasin në pengesa në kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive në raport me kërkesat. Po ashtu ushtrimi i funksionit për certifikim dhe aprovim nga i njëjti zyrtar mund të paraqet konflikt interesi dhe nuk jep siguri se procesi i certifikimit është i pavarur dhe profesional.
- Rekomandimi 5** Drejtori i Përgjithshëm duhet të siguroj që të gjendet një zgjidhje e përshtatshme për plotësimin e pozitës së zyrtarit certifikues, sipas LMFP-së.

3.5 Mallrat dhe shërbimet, si dhe shërbimet komunale

Buxheti final për mallra dhe shërbime dhe shërbime komunale në vitin 2017 ishte 818,006€. Prej tyre ishin shpenzuar 617,254€ apo 75%. Pjesa më e madhe e shpenzimeve në këto kategori përfshijnë shpenzime për shërbime të mirëmbajtjes së navigimit, sigurimit të operimeve, shërbime të tjera kontraktuese, mirëmbajtje dhe riparime, mirëmbajtje e mobileve dhe pajisjeve, shpenzime të udhëtimit dhe akomodimit dhe shërbimet komunale etj. Në bazë të testeve tona, kemi vërejtur se kontrollet nuk kanë funksionuar në mënyrë efektive dhe mangësitë e identifikuara janë shpalosur në vijim:

Çështja 6 – Mos protokollimi i faturave të pranura

- E gjetura** Sipas rregullës financiare nr.01/2013, të gjitha faturat duhet të pranohen/protokolohen duke i zbatuar procedurat e kontrollit të brendshëm për qarkullim të dokumentacionit. Në këtë aspekt faturat e pranura duhet të protokolohen dhe të evidentohen në librin e faturave. Ne vërejtum që jo të gjitha faturat e pranura nga OE ishin protokolluar dhe kishin datën e pranimit nga ASHNA. Gjatë testimeve të pagesave në 10 (dhjetë) raste faturat nuk ishin protokolluar.
- Rreziku** Mos protokollimi i faturave e rrit rrezikun e humbjes apo pagesës së dyfishtë të të njëjtës faturë.
- Rekomandimi 6** Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë zbatohen të gjitha procedurat e kontrollit të brendshëm për qarkullim të dokumentacionit dhe faturat të protokolohen në momentin e pranimit.

3.6 Investimet kapitale

Buxheti final për investime kapitale ishte 1,028,589€. Prej tyre në 2017 ishin shpenzuar 687,526€. Ato kanë të bëjnë kryesisht me furnizime me pajisje të teknologjisë informative dhe pajisje tjera. Ekzekutimi i detyrimeve nga MF /thesari për shpronësimin e pronave private si pjesë e zgjerimit të hapësirës së ANP-së vazhdon të jetë sfidë me të cilën ballafaqohet ASHNA. Menaxhmenti i ASHNA-së që nga viti i kaluar ka shprehur shqetësimin e tyre lidhur me këtë dhe ka kërkuar trajtimin e kësaj çështje nga aspekti juridik, financiar, administrativ dhe operativ nga MF, Ministria e Drejtësisë, Komisioni Ndërmintor për Ndërmarrje Publike dhe Zyra Ligjore e Kryeministrit të Kosovës dhe deri me tani nuk ka përgjigje nga këto institucione. Çështjet e hapura gjyqësore nga shpronësimi i tokave dhe pagesat e ekzekutuar nga MF/Thesari, si dhe pretendimet e mundshme e ngarkojnë buxhetin e ASHNA-së duke e pamundësuar funksionimin e rregullt të aktiviteteve operative si rezultat i mungesës financiare.

3.7 Çështjet e përbashkëta për mallrat dhe shërbimet si dhe investimet Kapitale

Çështjet e përbashkëta që kanë të bëjnë me mallrat dhe shërbimet si dhe investimet kapitale.

Çështja 7 - Furnizim jashtë specifikave teknike

E gjetura	ASHNA me dt. 27.06.2017 kishte nënshkruar kontratë në vlerë 9,717€, për 'Furnizim me TV LED'. Ne vërejtum se furnizimi ishte bërë me TV LED 86'' përderisa në specifikimet teknike dhe kërkesat e parashtruara në dosje të tenderit është kërkuar furnizim me 'TV LED 85'.
Rreziku	Mos respektimi i specifikave të dosjes së tenderit, mund të shpie në diskriminim të OE, mos transparencë dhe dëmtim të buxhetit.
Rekomandimi 7	Drejtorin i Përgjithshëm duhet të sigurojë se procedurat e prokurimit të zhvillohen në pajtueshmëri me LPP, duke kontraktuar furnizimet në përputhje me specifikat e kërkuara me dosje të tenderit.

Çështja 8 –Zotimi i mjeteve financiare, pas nënshkrimit të kontratave

E gjetura Rregulla financiare 01/2013, neni 15 përcakton se asnjë kontratë nuk duhet të nënshkruhet pa zotim të gjeneruar nga SIMFK për vitin fiskal. Zotimi i gjeneruar i mjeteve nga SIMFK është pjesë përbërëse e kontratës.

Ne kemi vërejtur se kontratat “Ndërtimi i rrethojës në hapësirën e radarit në Golesh” në vlerë prej 7,860€ dhe “Furnizimi me TV Led” në vlerë prej 9,717€, ishin nënshkruar pa zotim paraprak të mjeteve.

Rreziku Nënshkrimi i kontratave pa zotim të mjeteve e rrit rrezikun e hyrjes në obligime të organizatës pa mbulesë financiare.

Rekomandimi 8 Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që zotimi i mjeteve të bëhet para nënshkrimit të kontratës.

3.8 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Pasuria kapitale mbi 1,000€ e prezantuar në PVF ishte në vlerë 4,670,870€, pasuritë nën 1,000€ ishin në vlerën 23,814€, ndërsa stoqet 13,102€. ASHNA ka përmbushë rekomandimin e vitit të kaluar që përveç pasurisë së blerë në 2017, ishin shpalosur edhe pasuritë nga vitet paraprake. Mirëpo ASHNA ende nuk ka një listë të plotë të pasurisë së trashëguar me rastin koncesionimit të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës për shkak të statusit të pazgjidhur të disa pronave të ASHNA-së. Auditimi ynë mbi menaxhimin e pasurisë identifikoi dobësitë e paraqitura më poshtë.

Çështja 9 - Menaxhimi i pasurisë

E gjetura Çështjet e poshtëshënuar tregojnë për kontrole jo efektive në menaxhimin e pasurisë, si;

- Neni 9 i rregullores për menaxhimin e pasurisë jo financiare nr.02/2013, specifikon që tjetërsimi i pasurisë financiare bëhet në bazë të vendimit të aprovuar nga ZKA. ASHNA nuk ka menaxhuar pasurinë në pajtim me këtë rregullore. Ne vërejtum se, komisioni për vlerësim të pasurisë jo financiare kishte rekomanduar largimin e disa artikujve nga përdorimi, tek pasuria mbi 1,000€ (veturave³) në SIMFK, ndërsa në programin e-pasuri 24 artikuj. Si rezultat i mos formimit të komisionit për tjetërsim të pasurisë nga ZKA, këta artikuj kanë mbetur ende në regjistrat e pasurive;

³ 2 Nisan Terrano dhe 1 Toyota 4 Runner

- Neni 19 i rregullores nr.02/2013, përcakton që komisioni për inventarizimin e pasurisë të hartoj një raport të përgjithshëm mbi inventarizimin e pasurisë dhe të krahasoj gjendjen e inventarizimit me gjendjen në regjistrat e pasurive jo financiare. Ne vërejtum se ky komision nuk kishte hartuar raport të përgjithshëm, në bazë të raporteve individuale të komisionit për inventarizimin e pasurisë. Për me tepër, mungonin regjistrat individual të inventarizimit të pasurisë nga anëtarët e komisionit për inventarizim. Kjo nuk na jep siguri se është bërë harmonizimi në mes të regjistrave individual të inventarizimit me gjendjen në regjistrat e pasurive jo financiare; dhe
- Neni 16 i rregullores nr.02/2013, përcakton se zyrtari i pasurisë jo financiar nuk do të ketë të drejtën të jetë një prej anëtarëve të komisionit për vlerësimin e pasurisë dhe komisionit për inventarizimin e pasurisë jo financiare. Ne vërejtum se kryesuese e komisionit për inventarizimin e pasurisë ishte caktuar udhëheqësja e divizionit për logjistikë dhe asete.

Rreziku

Mungesa e kontrolleve mbi menaxhimin e pasurisë jo financiare, vështirëson menaxhimin dhe kontrollin e pasurive në dispozicion, si dhe rritë rrezikun që në regjistrat e pasurisë të mbahen evidenca të pa sakta dhe shpalosje jo e drejtë në PFV. Në kushte të tilla, pasuria i ekspozohet rrezikut për humbje, keqpërdorim apo tjetërsim.

Rekomandimi 9

Drejtori i Përgjithshëm duhet të rishikoj kontrollet ekzistuese për të siguruar menaxhim efikas të regjistrave të pasurive, konkretisht të siguroj largimin e pasurive jashtë përdorimit sipas vlerësimeve të komisionit përkatës dhe të harmonizojnë raportet e vlerësimit dhe inventarizimit të cilat i paraprijnë paraqitjes së të dhënave të sakta të pasurive në PFV. Po ashtu themelimi i komisionit për vlerësim dhe inventarizim të pasurive të behet në përputhje me kërkesat rregullative.

Çështja 10 – Menaxhimi i automjeteve zyrtare

- E gjetura** UA nr.03/2008 për përdorimin e automjeteve zyrtare të Qeverisë së Republikës së Kosovës, përcakton mënyrën e përdorimit dhe menaxhimit të veturave zyrtare. Gjatë testimeve për shfrytëzimin e automjeteve zyrtare, kemi vërejtur se ASHNA nuk i përmbahet UA për se shfrytëzimin të veturave.
- Kjo ngase, në fletudhëtimet për shfrytëzimin e automjeteve nuk specifikohet arsyeja (qëllimi) i udhëtimit, data e shfrytëzimit, nënshkrimi i shfrytëzuesit të automjetit, destinimi i udhëtimit dhe vërtetimi i aprovuesit të automjetit zyrtar.
- Rreziku** Mosrespektimi i procedurave për menaxhimin dhe përdorimin e automjeteve, rrit rrezikun për shfrytëzimin jo racional të tyre dhe e pamundëson monitorimin sistematik të tyre.
- Rekomandimi 10** Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që shfrytëzuesit e automjeteve zyrtare t'u përmbahen udhëzimeve në plotësimin e fletudhëtimeve nga secili përdorues me qëllim të evidentimit të përdorimit të tyre për nevoja zyrtare.

3.9 Të arkëtueshmet

Llogaritë e arkëtueshme sipas të dhënave në PFV-të për vitin 2017 ishte 468,171€. Këto LLA përbëhet nga shërbimit të navigimit ajror 464,006€, të cilat rrjedhin sipas marrëveshjes në mes Koncesiumit “Limak Kosovo Adem Jashari” dhe ASHNA-së që transferohen 45 ditë pas përfundimit të muajit në buxhet të Kosovës, si dhe nga shërbimet e kalibrimit (3,985€), dhe AIP⁴ (180€).

Rekomandimi

Nuk kemi rekomandim në këtë fushë.

3.10 Obligimet e papaguara

Pasqyra e obligimeve të papaguara ndaj furnitorëve në fund të vitit 2017 ishte 65,457€, dhe se krahasuar me vitin 2016 vërehet një rënie e obligimeve të papaguara për 854,213€.

Në raportin e obligimeve për vitin 2017 janë përfshirë edhe obligimet nga vitet 2013/2014 që kanë të bëjnë me shpenzimet e telefonisë fikse 48,244€, arsyeja e mos pagesës së tyre ishte mungesa e mjeteve financiare.

Këto obligime janë bartur për t'u paguar në vitin 2018. Mangësitë e identifikuara janë shpalosur në vijim:

⁴ AIP- nënkupton shitjen e shërbimeve të frekuencave.

Çështja 11- Kontrollat joefektive të obligimet e papaguara

- E gjetura** Rregullat financiare nr.01/2013 dhe 02/2013 për shpenzime të parasë publike dhe raportim të OB-ve, përcaktojnë se të gjitha faturat që i pranon organizata buxhetore duhet të paguhen brenda 30 ditëve.
- Gjatë testimit të pagesave identifikua një faturë në vlerë 2,146€ e pranuar me 24.11.2016 e cila nuk ishte raportuar në MF/Thesar, po ashtu nuk ishte shpalosur në PFV.
- Në pesë raste të tjera me vlerë 75,871€, identifikua se faturat ishin paguar me vonesa që sillen nga një deri dy muaj përtej afatit ligjor prej 30 ditësh. Për më tepër në PFV ishin raportuar fatura të papaguara nga viti 2013/2014 në vlerë 48,244€.
- Rreziku** Kontrollat jo të duhura dhe vonesat në pagesën e obligimeve (faturave) brenda afatit kohor prej 30 ditëve, mund të ndikojnë në rritjen e obligimeve financiare dhe e rrisin rrezikun që obligimet e tilla të ekzekutohen direkt nga thesari/përmbaruesit apo gjykata.
- Rekomandimi 11** Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që të gjitha faturat e pranuar të ekzekutohen brenda afatit kohor prej 30 ditëve, për t'iu shmangur hapjes së kontesteve gjyqësore dhe ekzekutimit të pagesave direkt nga Thesari/përmbaruesit. Po ashtu obligimet e papaguara duhet të raportohen në pajtim me kërkesat rregullative.

4 Progresi në zbatimin e rekomandimeve

Raporti ynë i auditimit për PFV-të e vitit 2016 të ASHNA-së, ka rezultuar me 12 rekomandime. ASHNA për vitin 2016 kishte përgatitur një Plan Veprimi, ku paraqitet mënyra, se si do t'i zbatohet rekomandimet e dhëna nga Zyra Kombëtare e Auditimit. Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2017, gjashtë rekomandime janë zbatuar dhe gjashtë të tjerë janë zbatuar pjesërisht dhe në proces të zbatimit.

ASHNA nuk ka përgatitur ndonjë plan veprimi për mënyrën e adresimit të çështjeve të ngritura në raportin e auditimit të vitit 2015. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë trajtuar ato, shihni Shtojcën II.

Çështja 12 - Zbatimi i rekomandimeve nga viti paraprak

E gjetura Menaxhmenti kishte përgatitur planin e veprimit për zbatimin e rekomandimeve nga raporti i auditimit të PFV 2016. Krahas këtij veprimi e ka caktuar zyrtarin përgjegjës për përcjelljen dhe monitorimin e procesit, si dhe në takimet e rregullta menaxhmenti është informuar për mbarëvajtjen e procesit sipas planit të veprimit kohor për zbatimin e rekomandimeve. Megjithatë plani i veprimit nuk është arritur të përmbushet në tërësi. Një pjesë e rekomandimeve kanë ngelur në proces të zbatimit (zbatuar pjesërisht). Si pasojë e kësaj disa çështje të njëjta janë përsëritur edhe këtë vit.

Rreziku Mungesa e një monitorimi më efektiv të zbatimit të rekomandimeve ka rezultuar në dobësi të vazhdueshme lidhur me pagat dhe shtesat, mallra dhe shërbime, si dhe menaxhimin e pasurive.

Rekomandimi 12 Drejtori i Përgjithshëm t'i analizojë arsyet dhe shkaktarët me ndikim në mos zbatimin e rekomandimeve paraprake dhe të sigurojë përgatitjen e një plani të veprimit, i cili përcakton saktë afatet kohore për zbatimin e rekomandimeve të bëra nga AP, në bashkëveprim me stafin përgjegjës të angazhuar, duke u fokusuar fillimisht në fushat me prioritet të lartë.

5 Qeverisja e mirë

Hyrje

Qeverisja e mirë përfshinë parimet themelore të llogaridhënies, efektiviteti i kontrolleve, menaxhimi i rreziqeve, pavarësia e auditimit të brendshëm, koordinimi i ZKA me auditimin e brendshëm dhe qeverisjen e mirë me pasuritë publike.

Tregues kyç në mbështetje të qeverisjes efektive është zbatimi i rekomandimeve të auditimit pasi kjo tregon se në çfarë mase menaxhmenti po ndërmerr veprime për t'i përmirësuar proceset ekzistuese dhe kontrollet. Niveli i përmbushjes së kërkesave të MFK nga ana e organizatave buxhetore po monitorohet edhe nga plotësimi i listave kontrolluese të vet-vlerësimit që plotësohet nga të gjitha OB-të, të cilat i dorëzohen Ministrisë së Financave.

Fusha të veçanta të rishikimeve tona lidhur me qeverisjen kanë qenë procesi i llogaridhënies dhe menaxhimi i rreziqeve, ndërsa komponentat tjera janë trajtuar në brendi të kapitujve apo nënkapitujve të mësipërm të raportit.

Konkluzioni i përgjithshëm mbi qeverisjen

ASHNA ka zbatuar ka një pjesë të rekomandimeve dhe pjesa tjetër është në proces të duhur të zbatimit, po ashtu ka përmbushur kërkesën e MFK-së dhe e ka plotësuar pyetësorin e vet-vlerësimit, si dhe kishte përgatitur regjistrin e rreziqeve i cili do të monitorohet sipas planit të menxhmentit, tek në vitin 2018.

5.1 Sistemi i auditimit të brendshëm

Njësia e Auditimit të Brendshëm (NJAB) përbëhet nga një auditor (Drejtor i NJAB), i cili e kishte të aprovuar planin vjetor dhe strategjik. NJAB për 2017 kishte planifikuar pesë auditime të rregullta dhe një me kërkesë të menaxhmentit, ndërsa kishte të përfunduar katër auditime të rregullta sipas planit dhe një me kërkesë të DP. Përderisa auditimi i planifikuar për funksionimin e arkivit nuk ishte kryer. Auditimet e kryera nga NJAB mbulojnë këto fusha: Sektorin e Financave (Fushëveprimi/2017), Departamentin për Trajnim dhe Zhvillim (Fushëveprimi-2016/2017), si dhe Sektorin e Burimeve Njerëzore kishte përfshirë 3 komponentë (menaxhimin e dosjeve të personelit, rekrutimet dhe avancimet dhe vlerësimin e performances së stafit-Fushëveprimi/2017).

Në raportet e auditimit të brendshëm janë dhënë 44 rekomandime. Prej tyre 27 ishin zbatuar, 14 ishin në proces të zbatimit, ndërsa 3 rekomandime nuk janë zbatuar.

Po ashtu, NJAB kishte përgatitë raporte tre mujore, të cilat i kishte dërguar edhe në Njësinë Qendrore Harmonizuese në Ministri të Financave.

Si organ i pavarur këshillëdhënës për menaxhmentin, si dhe mbështetës për NJAB, është i themeluar Komiteti i Auditimit të Brendshëm me datë 31.12.2017, në përputhje me planin e

veprimet për zbatimin e rekomandimeve të dala nga raporti i AP-së. Komiteti përbëhet nga anëtarë jo ekzekutiv të stafit të ASHNA-së.

5.2 Raportimi menaxherial, llogaridhënia dhe menaxhimi i rrezikut

Për të pasur një planifikim të mirë, për të mbikëqyrë aktivitetet në baza të rregullta dhe për të mundësuar vendimmarrje efektive, menaxhmenti ka nevojë të posedoj raporte të rregullta. Llogaridhënia si proces është pranim i përgjegjësive, mbajtje e personave përgjegjës për veprimet e tyre dhe shpalosje e rezultateve në mënyrë transparente. Ndërsa, menaxhimi i rrezikut është një proces që ka të bëjë me identifikimin, analizën, vlerësimin dhe veprimet/masat e menaxhmentit për të kontrolluar dhe reaguar ndaj rreziqeve që kërcënojnë organizatën.

Menaxhmenti kishte dizajnuar një sistem të mirë të kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit financiar. Procesi i raportimit të brendshëm në ASHNA funksionon sipas strukturës organizative. Lidhur me këtë, menaxhmenti mban takime të rregullta me të gjithë drejtuesit e departamenteve dhe ato shoqërohen me procesverbale dhe raportime të duhura për të mundësuar një përgjigje efektive dhe me kohë ndaj problemeve operative të identifikuara. Po ashtu edhe regjistri i rreziqeve ishte përgatitur nga ASHNA.

Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë keq-deklarime materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për 'Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit'.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale. Auditorët mund të japin tri lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë keq-deklarime materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë keq deklarime materiale; dhe
- gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keq deklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keq deklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimit të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

156. Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban keq deklarime materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragrafi të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i theksimit të çështjes duhet:

- të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- të ketë titullin 'theksim i çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç' pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen; dhe
- të tregojë se opinionit i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca II: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak dhe vitet e mëhershme

Komponenta e Auditimit	Rekomandimet e bartura nga viti 2015	Të zbatuara gjatë vitit 2017	Në proces të zbatimit gjatë 2017	Të pa zbatuara
	Nuk ka pasur plan veprimi për implementimin e rekomandimeve për vitin 2015, pasi që PFV i kanë audituar auditori privat.	Ky rekomandim është zbatuar, në vitin 2017 ASHNA kishte hartuar plan veprimi, për raportin e vitit 2016.		
Komponenta e auditimit	Rekomandimet e dhëna në vitin 2016	Të zbatuara	Në proces të zbatimit	Të pa zbatuara
2. Pasqyrat Financiare	<p>Drejtori i Përgjithshëm duhet të siguroj se është bërë një analizë për t'ipërcaktuar shkaqet për Theksim të Çështjes. Duhet të ndërmerren veprime për t'i adresuar shkaqet në mënyrë sistematike dhe pragmatike për t'i hequr gabimet financiare në PVF dhe për të siguruar një raportim të saktë të pasurive kapitale; dhe</p> <p>Drejtori i Përgjithshëm duhet të siguroj se janë vendosur procese efektive për të konfirmuar që plani i hartimit të PFV 2017 i adreson të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me pajtueshmërinë përfshirë edhe kërkesat tjera për raportim të jashtëm.</p> <p>Kjo gjithashtu duhet të përfshijë rishikimin e draft PFV-ve nga menaxhmenti, me fokus të veçantë në fushat me rrezik të lartë dhe/ose fushat ku janë identifikuar gabime në vitin e mëparshëm.</p>	Është zbatuar.		

2.1 Progresi në zbatimin e rekomandimeve nga viti paraprak	Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë përgatitjen e një plani të veprimit, i cili i përcakton afatet kohore për zbatimin e rekomandimeve të bëra nga auditimi i jashtëm, me stafin përgjegjës të identifikuar, duke u fokusuar fillimisht në fushat më të rëndësishme.	Është zbatuar.		
2.2 Pyetësi i vet-vlerësimit të komponentëve të MFK-së	Drejtori i Përgjithshëm duhet t'i analizojë shkaqet e mungesës së aranzhimeve të qeverisjes lidhur me pyetësin e vet-vlerësimit dhe menaxhimin e rreziqeve. Për pyetësin e vet-vlerësimit duhet të aplikohet një mekanizëm për ta konfirmuar saktësinë e tij si dhe për të siguruar dokumentacionin mbështetës. Drejtori po ashtu duhet të sigurojë që deri më 1 tetor 2017 është deleguar përgjegjësia e drejtpërdrejtë për menaxhimin e rrezikut dhe të sigurojë raportim dhe monitorim sistematik për zbatimin e kërkesave të këtij procesi.		Pjesërisht i zbatuar, për faktin se ishte përgatitur regjistri i rreziqeve dhe pyetësi i vet-vlerësimit, mirëpo monitorimi sistematik për zbatimin e kërkesave të këtij procesi nuk ishte në ende funksional.	
2.3.1 Raportimi menaxherial dhe llogaridhënia	Drejtori i Përgjithshëm duhet ta rishikojë formatin aktual të raportimeve menaxheriale dhe të sigurojë përmirësimet e nevojshme dhe të përshtatshme të raportimit financiar dhe operativ tek menaxhmenti i lartë. Raportimet cilësore menaxheriale janë të domosdoshme për të mbështetur menaxhimin efektiv të veprimtarisë së organizatës.	Është zbatuar.		

2.4 Sistemi i auditimit të brendshëm	Për të arritur përfitimin maksimal nga aktiviteti i auditimit të brendshëm, Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë themelimin e KA-së. Plani vjetor i auditimit duhet të jetë bazuar në rrezik dhe të zbatohet nga NjAB. KA duhet të rishikojë në mënyrë kritike planet dhe rezultatet e auditimit të brendshëm. Gjithashtu duhet të rishikojë veprimet e ndërmarra nga menaxhmenti në lidhje me rekomandimet e auditimit të brendshëm.	Është zbatuar.		
5.2.1 Të hyrat	Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë që është ndërmarrë një shqyrtim i kontrolleve në lidhje me menaxhimin e të hyrave dhe që kontrollet janë ri dizajnuar sipas nevojës. Proceset e rishikuara duhet të sigurojnë që dallimet mes të të dhënave të Limak-ut dhe AShNA-së janë identifikuar me kohë dhe që procedurat janë efektive për të parandaluar mospërputhjet potenciale.	Është zbatuar.		
	Drejtori i Përgjithshëm duhet të rishikojë kontrollet aktuale në sistemin e burimeve njerëzore dhe t'i forcojë ato për të siguruar se menaxhimi i personelit bëhet në pajtim me Ligjin për Shërbimin Civil dhe aktet nënligjore që rrjedhin nga ky ligj.		Pjesërisht i zbatuar, për faktin se janë azhurnuar vetëm akt-emërimet.	
3.1.3 Mallra dhe Shërbime	Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë se është kryer një shqyrtim gjithëpërfshirës për të përcaktuar pse në rastet e mësipërme kërkesat e prokurimit publik nuk janë zbatuar në tërësi. Kontrollet e brendshme lidhur me prokurimin në përgjithësi dhe menaxhimin e kontratave dhe pagesave në veçanti duhet të forcohen për të siguruar pajtueshmëri të plotë me LPP-në dhe aktet nënligjore.		Pjesërisht i zbatuar.	

	Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë se menaxhimi dhe shfrytëzimi i automjeteve zyrtare bëhet në përputhje me kërkesat e legjislacionit në fuqi. Për secilin automjet zyrtar të shfrytëzuar duhet të mbahet evidencë e plotë dhe e saktë. Pajisja e veturave me targa zyrtare po ashtu duhet të adresohet.		Pjesërisht i zbatuar.	
	Drejtori i Përgjithshëm duhet të sigurojë se regjistrimi dhe menaxhimi i pasurisë të bëhet në përputhje me kërkesat e rregullores nr. 02/2013. Një komision i veçantë duhet të krijohet për të identifikuar boshllëqet e sistemit dhe për të siguruar se tërë pasuria është identifikuar dhe evidentuar në regjistrin e pasurisë.	Është zbatuar.		
	Drejtori i Përgjithshëm duhet të përforcojë mekanizmat e kontrollit në menaxhimin e kontratave, dhe të sigurojë se detyrimet ndaj furnitorëve paguhen brenda afatit kohor ligjor. Nëse për ndonjë arsye borxhet mbasin të papaguara, ato duhet të raportohen me kohë në MF/Thesar.		Pjesërisht i zbatuar.	

Shtojca III: Letërkonfirmimi

Republika e Kosovës
Republika Kosovo
Republic of Kosovo

ASHNA
Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror
Agencija za Vazdušno Navigacijske Usluge
Air Navigation Services Agency

JYRA E SHKURTË
KANCELARIA E ZYRËS
KOMBËTARE E AUDITIMIT

Nr. ID: 01
Data: 17.05.18
Fig. ID: 0298
N.T.
LIPJEN RKS

Data: 17/05/2018

Për: Ramadan Gashi, UD. i Udhëheqësit të Departamentit të Auditimit - Zyra Kombëtare e Auditimit

Nga: Bahri Nuredini, Drejtor i ASHNA-së

Tema: Letër konfirmim

Writura (Dok. Klas. / Klas. / Dok. Klas.)	Tëlbëruesi (Klasif. Kod / Class. Code)	Nr. Prot. / Prot. No.	Nr. Letërimi / Nr. Shtampos / No. Pages
05	400	692	1

I nderuar z. Gashi,

Me lejoni të ju falenderoj për Auditimin e PVF të vitit të përfunduar më 31 dhjetor 2017 të kryer në Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror në një frymë tejet pozitive dhe bashkëpunuese.

Përmes kësaj shkresë, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për Auditimin e Raportit Financiar të ASHNA-së për periudhën 01.01.2017 deri më 31.12.2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Ne do të angazhohemi që rekomandimet të adresohen në një periudhë kohore sa me të shkurtër dhe ju jemi mirënjohës që përveç rekomandimeve të paraqitura në raportin tuaj, ekipi i auditimit ka dhënë edhe këshilla për personelin tonë, që do të na ndihmojnë në adresimin e tyre.

Me respekt,

Bahri Nuredini
Drejtor i ASHNA-së

Njësia Organizative: DCSS
Nr. Ref./Kodi: DCSS-MMC
Ver.: 2.0
Data e Ver.: 12.12.2016

Faqe 1 nga 1